

KÄNN DITT ANSVAR FÖR LAXEN

Stoppa spridning av laxparasiten

Gyrodactylus salaris

LÅT OSS BEHÅLLA ÖVRE LAPPLAND FRI FRÅN *GYRO- DACTYLUS SALARIS*

Vattenavrinningsområdena i övre Lappland är fria från parasiten *Gyrodactylus salaris*. *G. salaris* förorsakar hög dödlighet hos laxyngel i sötvattenstadiet och har orsakat ett förfall i laxfiskbestånden i Norge. Spridningen sker vattenburet eller med fisk.

Avrinningsområdena i övre Lappland är skyddade för *G. salaris* baserat på lagen av djursjukdomar. Till de skyddade områdena tillhör Tana, Näätämä, Paats, Tuuloma och Uutua avrinningsområden. Det är strängt förbjudet att flytta levande fisk eller odesinficerad rom från övriga delar av Finland till dessa områden. Levande fiskar får ej heller förflyttas mellan dessa områden. EU:s beslut förbjuder införsel av fisk eller rom till området från övriga länder samt från andra officiellt inte friförklarade områden.

VANDRARE

Håll inte ut vatten från ett annat vattendrag direkt i vattendragen, utan låt det absorberas tillräckligt långt från stranden.

FISKARE

De båtar och kanoter samt fiske-redskap och fiske utrustning såsom rullar, spön, beten, hävar, nät, stövlar, vadarbyxor och rensnings-redskap som flyttas från andra vattenområden till övre Lapplands vattenområden, ska vara helt torra eller desinficerade. *G. salaris* kan leva flera dagar utanför värdfisken, och kan därför också spridas via

enbart vatten eller fuktiga fiske-redskap och utrustningar.

Det är förbjudet att i naturliga vatten rensa fisk som införts från andra vattenområden samt att dumpa fiskrens i vattendragen i övre Lappland.

Det är förbjudet att i övre Lapplands vattenområden använda levande eller död betesfisk vid mete, pilkfiske och handredskapsfiske. Det är också förbjudet att införa betesfisk från andra vattenområden till övre Lapplands vattenområden samt att flytta sådan fisk mellan dessa vattendrag.

Se till att båtens slagvatten inte överförs från ett vattendrag till ett annat.

PADDLARE

Se till att kanoten eller gummiflotten är helt torr eller desinficerad innan du fortsätter paddlingsfärden i nästa vattendrag.

DYKARE

Se till att all din dykarutrustning är absolut torr innan du dyker i följande vattendrag. Desinficera eller torka dykvästen även inifrån.

HUSVAGNSFOLK

Släpp inte ut hushållsvatten direkt i vattendragen utan låt det sugas upp i marken tillräckligt långt från stranden.

PILOTER

Pumpa inte ut pontonvatten från ditt plan i vattendrag som mynnar i Ishavet. Använd dunkar och slå ut vattnet på marken tillräckligt långt från stranden.

ANSVISNINGAR FÖR TORKNING OCH DESINFICERING AV UTRUSTNINGEN

Torkning

Ett dygn i +20 ° C temperatur, längre om det är kallt och fuktigt.

En timme i +60 ° C bastuvärme.

Djupfrysning

Ett dygn i frys i -18 ° C.

Desinficering

Vid ankomsten till övre Lapplands vattendrag skall fiskeredskapen, båtarna, kanoterna osv. desinficeras om de inte är helt torra. Vid Tana älv på den finska sidan finns försäljningsställen för fisketillstånd och samtliga är försedda med desinficeringsutrustning. Den av Lapplands NMT-central upprätthållna desinficeringsstationen för båtar och fiskeredskap finns vid fiskehamnen i Enare (öppen på sommaren). Dessutom finns desinfektionsmöjligheter vid Neste- och Seo-servicestationer i Enare samt Näätämös Gränsmotell och bar Sevetti vid Sevettijärvi.

Fiskeredskapen bör desinficeras eller torkas på nytt då man förflyttar sig över den norska gränsen, även då man förflyttar sig till en annan del av samma älv.

Om du inte är helt säker på att dina redskap och din utrustning är torra ska du använda dig av desinficeringsstationerna!

GYRODACTYLUS SALARIS

är en cirka 0,5 mm lång parasit som lever på laxens hud och fenor och som inte går att urskilja med blotta ögat. *G. salaris* är kapabel att leva och föröka sig också på utsidan av regnbåge och kan kortvarigt överleva även på andra fiskars hud. Parasiten föder levande avkomma och förökar sig synnerligen snabbt i gynnsamma förhållanden.

Parasiten förekommer bl.a. hos laxar i Torne älvs vattendrag, men det har inte kunnat konstateras att parasiten skulle ha orsakat märkbar skada eller dödlighet hos laxarna där. I och med att parasiten spreds till Norge på 1970-talet har den däremot orsakat stor dödlighet bland laxynglen i närmare 40 älvar, vilket också har medfört att fångsterna har minskat kraftigt. Orsaken anses vara att laxstammarna i de älvar som mynnar ut i Atlanten saknar motståndskraft mot *G. salaris* parasitens ohämmade förökning. Det samma har konstaterats också på den ryska sidan bl.a. i Kierettijoki. Det är därför av största vikt att förhindra att parasiten sprider sig till övre Lapplands område.

G. salaris fäster sig på fiskens fenor och hud med hjälp av hakar. Den fria delen av larven söker sin näring av celler och slem runt fästpunkten. Parasiterna kan också röra sig längs fiskens hud på samma sätt som mätarlarver. Både parasitens fästpunkt och näringsupptagning orsakar störningar i hudens och gärlarnas normala funktion.

En lindrig smitta stör knappt fisken, men vid kraftig smitta ökas slemavsöndringen av den mekaniska irritationen och den skadade huden blir mottaglig för infektioner och svampsjukdomar. Parasiten smittar inte till människor eller husdjur.

Bild: Jussi Kuusela

Hakarna sitter i bakkdelen på parasiten. De hakar som syns inuti parasiten tillhör nästa generation. Denna parasit bär på en dotterparasit som redan har ganska väl utvecklade hakar. Man kan således säga att förökningen liknar "ryska trädockor".

VATTENOMRÅDEN

- Tana 68
- Näättä 69
- Uutua 70
- Paats 71
- Tuuloma 72

Mer information

- Fiske vid Tenö älv, desinficering: www.ely-keskus.fi
- Lapplands Närings-, trafik- och miljöcentralen, Enhet för fiskerihushållning, tel. +358 (0)29 503 7000
- Den årligen uppdaterade TenöInfo-publikationen kan fås på internet
- *G. salaris*-parasiten och motarbetandet av den: www.evira.fi

Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Mustialagatan 3, 00790 Helsingfors
Telefon +358 (0)29 530 0400
www.evira.fi • info@evira.fi

Karta: © Karttakeskus Oy, Helsingfors
Layout: Evira,
enhet för ämbetsverksstjänster, 2014
Tryckeri: Erwego Oy